

سایه شوم دیوهای سیمانی بر بارگاه رضوی!

ساختمانی دقیقا پشت گنبد منور حرم مطهر رضوی سر برآورده که منظر نورانی حرم را مخدوش کرده است

یک سال از مطالبه حذف این دیو سیمانی گذشته و ترسناک تر این که ۱۴۷ پروژه دیگر هم ممکن است این فاجعه را تکرار کند

وحید تفریحی/چشمان تان، ابلندید! تصور کنید دقیقا وسط خیابان امام رضا (ع)، بعد میدان بسیج یا به قول ما مشهدی ها فلکه برق ایستاده اید و به حرم آقا! صدای اذان از گلدسته‌ها در گوش تان خوش نوایی می‌کند، هر لحظه می‌خواهید چشمان تان را باز کنید تا به جمال گنبد نورانی روشن شود اما همین که چشم می‌گشایید، ظاهر زمخت و سیمانی ساختمانی دقیقا پشت گنبد منور، هجوم می‌آورد به تمام حس و حال خوبی که از گذشته در ذهنت بوده و هست! دیوی سیمانی که دقیقا جلوی چشم همه در مهم‌ترین و نورانی‌ترین منطقه شهر و کشور، سر برآورده که نمای آن، منظر نورانی گنبد مطهر حرم رضوی را از سمت خیابان امام رضا (ع) مخدوش کرده است. حالا در میدان بسیج که رو به حرم آقا سلام می‌دهی باید ظاهر بدقوا ره ساختمانی را که از پشت گنبد مطهر سر درآورده هم تحمل کنی! بیش از یک سال پیش مطالبه جدی مردم، زائران و مجاوران

● دیوی که افشاد شد

۱۰ بهمن ۱۴۰۰؛ اولین بار در این تاریخ و در گزارشی با عنوان «نوک کوه یخ فاجعه در حریم حرم» چهره این دیو سیمانی را افشا کردیم و از گالیهایی زائران و مجاوران از مخدوش شدن منظر گنبد منور رضوی گفتیم و مسئولان و متولیان را مورد مطالبه قرار دادیم. این ساختمان بدقوا ره، جایی است در «تهپل محله» ساختمانی که در چندین طبقه ساخته شده و منظر گنبد را مخدوش کرده است. در این گزارش معاون شهرسازی شهرداری منطقه نهم مشهد اعلام کرده بود که «این هتل در سال ۱۳۹۶ توسط سرمایه‌گذار بخش خصوصی طبق طرح تفصیلی «طاش» مجوزی را از شهرداری دریافت کرده و این مجوز در قالب ساخت ۹ طبقه صادر شده است.» این هتل دقیقا طبق همان مجوزهای ابلاغی در کمیسیون ماده ۵ و بر اساس طرح طاش (طرح تفصیلی گذشته) ساخته شده است. خدایی‌معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری که خود، زمانی از منتقدان سفت و سخت طرح طاش و بلند مرتبه سازی‌های اطراف حرم بود نیز در همان گزارش به ما گفت: به طور مسلم در گذشته درباره این که منظر حرم مطهر یک سر مایه است مفاهمه مشترکی بین متولیان امر شکل نگرفته بوده و گزینه این اتفاق رخ نمی‌داد. طبیعتا انگیزه‌های اقتصادی در شکل‌گیری وضع موجود موثر بوده است با این توضیح که گاهی گفته می‌شود آن چه اطراف حرم انجام شده است برای تامین مالی پروژه به سازی پیرامون حرم بوده و مدیران وقت ناگزیر از چنین تصمیمی بوده‌اند.

در ساختمان مورد اشاره ۹ طبقه روی زمین ساخته شده است. وفق قوانین موجود این ساختمان ها تا زمان تجدید بنا باقی می‌مانند ولی در باره ساختمان‌هایی که هنوز ساخته نشده‌اند باید طبق ضوابط جدید اقدام شود و طبق این ضوابط بیش از ۵ طبقه و در بعضی نقاط بیش از ۶ طبقه اجازه ساخت و ساز وجود ندارد. در باره این هتل باید بگوییم که ساخت اسکلت این ساختمان دو سال قبل به پایان رسیده است و طبعاً وفق ضوابط تا زمان تجدید بنا تثبیت خواهد بود مگر آن‌که توافقی فی‌مابین مالک و متولیان امر برای اصلاح بنا انجام

شود. درباره ساختمان‌هایی که ساخته شده است اگر قرار بر تخریب طبقات اضافی باشد باید هزینه‌های مختلف آن تمهید شود و تا این لحظه در این زمینه هیچ متولی نداریم و همین موضوع باعث تثبیت این ساختمان‌ها شده است. وی در پاسخ به این سوال که راهکار برای حذف طبقات اضافی ساخته شده در پروژه‌هایی که منظر حرم مطهر را مخدوش کرده است، چیست؟ نیز اظهار کرده بود: هم‌اکنون اجماع لازم برای این کار وجود ندارد از طرفی در وضعیت کنونی بحث مادر باره ساختمان‌های ساخته شده نیست و فعالیت‌مکرر بر جلوگیری از ساخت ساختمان‌های بلند مرتبه ای است که ساخته نشده‌اند.

● پیگیری مطالبه گرانه برای حذف طبقات مخدوش‌کننده منظر حرم

خراسان مطالبه بحق مردم برای حذف طبقات مخدوش‌کننده منظر حرم رضوی را راه نکرده و از دیگر متولیان و مسئولان نیز این پیگیری را ادامه داد. از جمله فرماندار مشهد که گفته بود «ما شهرداری باید جلسه بر گزار و فکری برای این موضوع کنیم. فعلا ملاک ما آن چیزی است که مصوب شده است. حالا ممکن است ما منظر شخصی داشته باشیم. البته قبول داریم آن چه مصوب شده‌وحی منزل نیست. قطعاً اگر نظرات

مهم ترین اظهارات مسئولان درباره ساختمان مخدوش کننده منظر حرم مطهر رضوی	
	سخنگوی قوه قضاییه
	دبیر شورای عالی معماری و شهرسازی
	دادستان مشهد
	فرماندار مشهد
	رئیس کمیسیون معماری و شهرسازی شورای شهر مشهد
کارگروهی با مدیریت دادگستری تشکیل شده تا وضعیت این محل در حال ساخت را بررسی کند و این کار گروه باید نظر بدهد. اسناد درباره این هتل را به دادگستری استان خراسان رضوی حوزه دادرسی اشیهد، معاون امور شهری که تخصصی بررسی می‌کند، ارائه کند.	
شورای عالی معماری و شهرسازی طرح پیرامون حرم مطهر را تصویب کرد که این نوع موارد دیگر تکرار نشود و اکنون نیز باید تدابیری اندیشیده شود تا این ساختمان مخدوش منظر حرم مطهر عبرتی برای تاریخ شود.	
از نظر من به عنوان یک شهروند و دادستان شهر به هر ساختمانی که در حاشیه حرم مطهر رضوی بنا شده و من اجازه نمی‌دهد که گلدسته حرم را صبح‌ها ببینم و سلام بدهم، این ایراد وارد است.	
ما و شهرداری باید جلسه برگزار و فکری برای این موضوع کنیم. فعلا ملاک ما آن چیزی است که مصوب شده است. حالا ممکن است ما نظر شخصی داشته باشیم. البته قبول داریم آن چه مصوب شده‌وحی منزل نیست. قطعاً اگر نظرات کارشناسی در این باره ارائه شود برای رفع این مشکل استقبال می‌کنیم تا مسئله حل شود.	
باید پرونده این ساختمان به صورت کامل بررسی شود و به همین منظور با آقای نورین مقدم، شهردار منطقه نهم در این باره صحبت کردم و از وی خواستم گزارشی از این ساختمان و تمام مجوزهایی که دریافت کرده است، آماده کند تا بررسی کنیم آیا ساخت آن طبق ضوابط بوده یا خیر. قطعاً ما نیز پیگیری‌های خودمان را در این زمینه انجام می‌دهیم که اگر تخلفی در این باره شده باشد حتماً بان برخورد شود و نتیجه را نیز به شما و مردم اعلام خواهیم کرد.	

برای حذف این دیو سیمانی از منظر حرم مطهر رضوی را رسانه ای کردیم، از همان روز پیگیری کردیم، مطالبه کردیم، آن قدر گفتیم و گفتیم که شاید اراده‌ای برای حذف این دیو سیمانی پیدا شود که نشد! سراغ همه‌هر فقیم، از متولیان مثل مدیریت شهری و استانداری گرفته تا دستگاه‌های نظارتی مثل دادستان و شورای عالی معماری و شهرسازی و... اما همه با ما همدرد بودند ولی ناتوان! معتقد بودند با توجه به این که مالکان ساختمان مجوز دارند نمی‌توانند اقدام کارسازی را انجام دهند. از همان ابتدای پیگیری موضوع، دلسوزانه سوال کردیم که آقایان مسئول، شما دقیقا کجا بودید که این ساختمان به همین راحتی خشت روی خشت گذاشت و طبقاتش را بالاتر از گنبد مطهر ساخت و اقدامی نکردید؟ قرار نیست کاری کنید؟ باید دست روی دست گذاشت و تماشا کرد که به همین راحتی منظر گنبد نورانی آقا در سوداگری عده‌ای مخدوش شود؟ کم نبود تمام

شهرسازی و معماری نباشد به میزان پروانه شان تثبیت شوند، به این دلیل که افرادی که در استان بودند، ممکن بود به این پروژه‌ها وابسته و ذی نفع باشند اما این طرح به طور مستقیم در شورای عالی مطرح شد، یعنی اصل ضرورت تصویب طرح و تبیین طرح قبلی، همچنین تصویب طرح جدیدی که بتواند تمام معضلات و مشکلاتی را که در حوزه نهم و بافت حرم مطهر رضوی ایجاد شده است، از بین ببرد. مطابق دسته‌بندی شیوه‌نامه، ساختمان مورد اشاره در دسته‌ای قرار گرفته که تثبیت شده تا زمانی که مجدداً بخواهد نوسازی کند. به رغم تمام مشکلاتی که بیان کردید، با توجه به پروانه‌ای که وجود داشته و مجوزهایی که از شهرداری وقت گرفته‌اند در دسته دارای حقوق مکسبه شناخته شده و تا زمان نوسازی مجدداً تثبیت خواهد شد، نوسازی مجدداً اگر بخواهد اتفاق بیفتد با طبع آن طرح حریم ویژه حرم مطهر رضوی باید مدنظر قرار گیرد دور عایت شود.»

● ورود قوه قضاییه و وزارت راه و شهرسازی به ماجرای دیو سیمانی

برای اثرگذاری بیشتر و پیگیری مطالبه گرانه تر در خواست مردم برای این دیو سیمانی، موضوع را از نهادهای بالادستی از جمله قوه قضاییه و وزارت راه و شهرسازی نیز پیگیری کردیم. از جمله در نشست خبری سخنگوی قوه قضاییه که خواستار ورود دستگاه قضا از باب حفاظت از حقوق عامه برای رفع مشکل سر برآوردن هتلی در اطراف حرم امام رضا (ع) که منظر حرم رضوی را مخدوش کرده، شدید که ستایشی، سخنگوی دستگاه قضا از تشکیل کارگروهی برای بررسی وضعیت چنین ساختمان‌هایی خبر داد و اعلام کرد: «برای پروژه‌هایی که این حریم هستند یک شیوه نامه طراحی شده است. برخی از این پروژه‌ها ساخته شده و برخی در حال ساخت است، بنابر این این شیوه نامه تبیین کرده که چگونه باید عمل کند تا قانونی باشد، این جا گفتیم که اگر ساخته شد یا در حال ساخت بود و پروانه ساخت از شهرداری گرفته باشد به شرط این که تملک تمام زمین را کرده و حقوق شهرداری را کامل پرداخت کرده باشد مجاز به بهره برداری یا ادامه ساخت طبق پروانه است، حالا باید ببینید موضوع مطرح شده یا نقطه‌ای که مدنظر شماست واجد این شرایط است یا نیست؟ کارگروهی با مدیریت دادگستری تعیین شده که این محل در حال ساخت این شرایط را دارد یا ندارد و این کار گروه باید نظر بدهد.»

علاوه بر این مطالبه افکار عمومی را وی میز معاون وزیر راه و شهرسازی و دبیر شورای عالی معماری و شهرسازی کشور نیز گذاشتیم که در پاسخ به آن اعلام کرده بود که «شورای عالی شهرسازی و معماری طرح پیرامون حرم مطهر را تصویب کرد که این نوع موارد دیگر تکرار نشود و اکنون نیز باید تدابیری اندیشیده شود تا این ساختمان مخدوش کننده منظر حرم مطهر عبرتی برای تاریخ شود.» او اشتباه بودن ساخت این ساختمان را پذیرفت و البته اولویت را جلوگیری از تکرار این فجایع بیان کرد.

به هر حال یک سال و چند ماهی از پیگیری‌های مداوم ما برای برچیدن این غول بدقوا ره که دقیقا پشت گنبد مطهر سر برآورده، می‌گذرد و از تمام نهادها، متولیان و افرادی که می‌توانستند گره گشا باشند و مطالبه مردم را به سرانجام برسانند هم پیگیری کردیم اما هنوز هم سر که بالا می‌کشی تارو به گنبد مطهر، به آلاسلام بدهی، ظاهر بدقوا ره این دیو سیمانی بدنمایی می‌کند و اقدامی برای تحقق مطالبه مردم نشده است که باید فکری عاجل برای آن شود.

روزنامه

سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی

خراسان رضوی

دوای درد مشخص است، همت کنید!

ماجرایی که روایت شد، نمونه‌ای است از فاجعه‌ای که ۱۵ سال است بر سر بافت باززش اطراف حرم مطهر رضوی آوار شده، روزی در روز نامه خراسان هشدار دادیم که اتفاق در حال وقوع در اطراف حرم، فاجعه‌ای با تبعات ۵۰۰ ساله خواهد بود. آن چه از دو دهه قبل شروع شده حالا دار داز زمین سر بر می‌آورد و فجایع آن از این سازمان به‌آن سازمان، از این متولی به‌آن متولی و از این کمیته به‌آن کمیسیون پاسکاری می‌شود اما آن چه لطمه می‌بیند حقوق عامه و حریم بی دفاع رضوی است. آن طور که از اظهارات متولیان بر می‌آید، باید دست روی دست گذاشت و منتظر ساخت ۱۴۷ ساختمان در بافت اطراف حرم بود تا ببینیم چه یلایی بر سر منظر حرم رضوی خواهد آمد. گویی دیگر باید بانمایی بی‌رقیب گنبد و بارگاه رضوی در خیابان‌های امام رضا (ع) و طبرسی خدا حافظی کرد و آن چنان که منتقد دیروز و متولی امروز می‌گوید باید با این دیوهای سفید که سایه بر نمای بارگاه رضوی می‌اندازد کنار آمد!

اما این مطالبه مردم و زائران است، دواى در دهم حداقل برای همین مورد مصداقی مشخص و واضح است که در ادامه اشاره‌ای به پیشنهادها برای حل مشکل این دیو سیمانی و تحقق مطالبه زائران می‌شود:

طبقات اضافه را حذف کنید: چرا بر خورد قاطعی برای اصلاح طبقات اضافه این دیو سیمانی انجام نمی‌شود؟ مطالبه افکار عمومی و مردم این است که برای حفظ منظر گنبد مطهر، حداقل ۳ طبقه از این ساختمان تعدیل شود. دیر نیست، حداقل برای نجات منظر گنبد و بارگاه از خیابان‌های امام رضا (ع) و طبرسی می‌شود کاری کرد.

حق و حقوق مالک تامین شود: در کنار توجه به حقوق شهروندی و مطالبه مردم برای حذف طبقات اضافه ساختمانی که منظر گنبد منور رضوی را مخدوش کرده، باید به حق و حقوق مالک هم توجه شود تا از ناحیه حذف طبقات اضافه، ضرر و زبانی متوجه مالک یا مالکانی که بر اساس مجوز دستگاه‌های مربوط به ساخت این ساختمان اقدام کردند، نشود. برای این کار نیز چون دستگاهی متولی پرداخت این حق و حقوق نمی‌شود، نهادهای بالادستی باید تدبیری ببندیشند که حقوق عامه قربانی نبود مسئولیت پذیری نهادهای مسئول نشود.

مقصران احتمالی شناسایی شوند: آن چه اولویت و ضرورت دارد رفع بدنمایی ایجاد شده در حریم حرم است و بعد از آن دستگاه‌های نظارتی و مسئول باید سراغ مجوزهایی بروند که موجب شکل‌گیری چنین غول بدقوا ره‌ای، دقیقا پشت گنبد مطهر شده است. بالاخره مدیرانی که پای مجوز را امضا کرده‌اند باید پاسخگو باشند؛ هم پاسخگوی ضرر و زیان وارد شده به بیت المال و هم ضرر و زیان معنوی که ایجاد این دیو سیمانی برای مردم قم‌زد.

فکری برای بقیه ساختمانی‌هایی که مجوز گرفته‌اند بکنید: خیلی فوری و ضروری هم باید فکری برای ۱۴۷ ساختمانی که مجوز بیش از ۵-۶ طبقه گرفته‌اند شود و شرایط آن‌ها مورد بازبینی و تجدید نظر قرار گیرد تا موجب سر برآوردن غولی دیگر در اطراف حرم و برهم زدن منظر و نمای حرم مطهر رضوی نشود. به گفته متولیان شهری وضعیت این تعداد ساختمانی که مجوز گرفته‌اند مشخص است و باید تا دیر نشده برای آن هم تدبیری اندیشیده شود.

موضوع حرم ملی است، مسئولان در رده ملی اقدام کنند: به هر حال پیگیری‌های فراوان ما از مدیران استانی و گاهی وزارتتی نشان داده که اراده فراگیری برای حل این مشکل وجود ندارد، بنابر این اگر رئیس دستگاه قضا وارد عمل شود و به نماینده خود در استان دستور پیگیری دهد، اگر دادستان که روزی نماینده کار گروه ویژه استان در بافت اطراف حرم بود وارد عمل شود، اگر رئیس قوه مقننه که مشهدی‌است و اگر نمایندگان استان و شهر وارد عمل شوند که خسارت‌های لازم را از منبعی تامین کنند، اگر دولت و آقای رئیسی که خود زمانی تولیت آستان قدس رضوی بوده است، به‌استاندار به‌عنوان نماینده خود در استان دستور ویژه پیگیری دهد شاید بتوان امیدوار بود که منظر حریم رضوی از یک فاجعه جان سالم به در ببرد. به هر حال فرماندار، دادستان و رئیس شورای عالی شهرسازی به نوعی قبول دارند که نباید به حرم مطهر رضوی ضربه ای وارد شود ولی این سوال به صورت جدی مطرح است که چه کسی باید همت کند و به این مطالبه بحق مردم برای حذف بخش‌هایی از ساختمان که منظر نمای را مخدوش کرده است، پاسخ دهد؟

در نهایت، برای بافت اطراف حرم متولی واحد تعیین شود: شهری که به واسطه بارگاه ملکوتی علی بن موسی الرضا (ع) به‌عنوان پایتخت معنوی ایران شناخته می‌شود و از آن انتظار می‌رود نماد تمدن سازی انقلاب اسلامی باشد در نزدیک‌ترین مکان به این کانون نور و توجه به دلیل سوءمدیریت‌های مستمر در گیر رگه کوری در بافت اطراف حرم شده است. در بیش از دو دهه گذشته بافت اطراف حرم در گیر دو طرح «طاش» و «حریم رضوی» بوده است. در چرایی مسئله بافت اطراف حرم دلالیله همچون اختلاف در اهداف مبنائی نظری، منافع پیدا و پنهان مالی هتگفت، تعارض منافع و نبود تصمیم‌گیری متمرکز... و امی توان از عوامل گره کور امروز بافت اطراف حرم بر شمرد، اما اختلاف‌ها در مبانی نظری و اهداف طرح‌رامی توان یکی از دلایل اصلی منازعات و گره کور امروز بافت اطراف حرم دانست که به نظر می‌رسد گر چه امروز طرح طاش کنار گذاشته شد و طرح جدید حریم رضوی مبنای اجرای متولیان است اما برای جلوگیری از اصطکاک‌های آینده بهتر است مبانی نظری در باره مشهد به‌عنوان نماد تمدن سازی انقلاب اسلامی و الزامات و اقتضائات آن در سطح ملی و بزرگان حاکمیت و تئورسین‌های انقلاب اسلامی مورد تبیین و مذاقه قرار گیرد. یکی از

مهم‌ترین اولویت‌ها برای رسیدگی به بافت اطراف حرم، تعیین یک متولی واحد برای برنامه‌ریزی و انجام اقدامات لازم در این منطقه است. با توجه به این که آستان قدس رضوی نهادهی فرادستی و مردمی است و از سویی دیگر اشراف کامل، دقیق و همه جانبه به موضوع حرم رضوی و اطراف آن دارد، بهترین گزینه برای این موضوع این است که آستان قدس رضوی محور فعالیت‌ها در بافت اطراف حرم مطهر رضوی باشد تا سرانجامی قاعده‌مند و مناسب برای این منطقه مهم و استراتژیک در مشهد مقدس تصویر شود و به‌سر منزل مقصود برسد.